МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

**Методичні вказівки до виконання курсової роботи на тему:
”Розробка політики фінансування за умов нарощування
економічного потенціалу підприємства”
студентів напряму підготовки 0305- «Економіка і підприємництво»
спеціальності 7.03050801 "Фінанси і кредит"**

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 13
від 20.05.2013р.

ЧНТУ 2013

Фінансовий менеджмент. Методичні вказівки до виконання курсової роботи на тему: ”Розробка політики фінансування за умов нарощування економічного потенціалу підприємства” студентів напряму підготовки 0305- «Економіка і підприємництво» спеціальності 7.03050801 "Фінанси і кредит"/ Укл. В.І.Ервін, О.М. Парубець, О.М. Кальченко – Чернігів: ЧДТУ, 2013. – 18 с.

Укладачі: Ервін Вікторія Іванівна, кандидат економічних наук, доцент
Парубець Олена Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент
Кальченко Ольга Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Ільчук Валерій Петрович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Чернігівського національного технологічного університету

Рецензент: Шишкіна О.В., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Чернігівського національного технологічного університету

ЗМІСТ

Вступ 4

1 Загальні вимоги та структура курсової роботи 5

2 Рекомендації щодо виконання основних розділів курсової роботи 6

2.1 Визначення темпів стійкого економічного зростання підприємства 6

2.2 Прогнозування фінансових потреб при нарощуванні економічного потенціалу підприємства 7

2.3 Аналіз беззбитковості та ризику діяльності підприємства 9

2.3.1 Визначення критичного обсягу продажу 9

2.3.2 Оцінка запасу фінансової міцності 9

2.3.3 Оцінка ризику та доцільності зміни структури капіталу 10

2.3.4. Розрахунок операційного та фінансового циклу 13

2.4 Визначення та обґрунтування додаткових джерел фінансування для розширення діяльності підприємства 15

2.5 Оцінка ефективності політики фінансування 17

Висновки 17

Рекомендована література 18

ВСТУП

У процесі підготовки студента до майбутньої професійної діяльності за спеціальністю “Фінанси і кредит” важливе місце приділяється формуванню економічного мислення і навичок вирішення конкретних економічних задач.

Дані методичні вказівки призначені для надання методичної допомоги студентам при виконанні курсової роботи з курсу “Фінансовий менеджмент”. Виконання курсової роботи націлене на закріплення і поглиблення знань студентів з курсу “Фінансовий менеджмент”, розвиток вмінь і навичок управління фінансами підприємства, придбання досвіду взаємопогодження рішень виробничого, інвестиційного і фінансового характеру.

Методичні вказівки вміщують загальні вимоги і структуру курсової роботи, основні теоретичні відомості та рекомендовану літературу.

1 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ТА СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується на базі фінансової звітності реального підприємства.

Вихідні дані слід аналізувати за останній звітний період в розрізі наступних форм фінансової звітності:

- баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма №1);
- звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма №2);
- звіт про рух грошових коштів (форма №3, 3-н);
- звіт про власний капітал (форма №4);
- примітки до звітів.

Важливо показати вміння самостійно робити правильні висновки на основі вивченої літератури, зібраного, опрацьованого й узагальненого конкретного матеріалу.

Курсова робота повинна мати такі *основні розділи*:

Вступ

1. Визначення темпів стійкого економічного зростання підприємства
2. Прогнозування фінансових потреб підприємства при нарощуванні його економічного потенціалу
3. Аналіз беззбитковості та ризику в діяльності підприємства
   3.1. Визначення критичного обсягу продажу
   3.2. Оцінка запасу фінансової міцності
   3.3. Оцінка ризику та доцільності зміни структури капіталу
   3.4. Розрахунок операційного і фінансового циклу
4. Визначення та обґрунтування додаткових джерел фінансування для розширення діяльності підприємства
5. Оцінка ефективності політики фінансування

Висновки

Список використаної літератури

Додатки

Курсова робота повинна бути оформлена згідно з діючими стандартами.

Студент повинен здати роботу викладачу на перевірку у встановлені строки.

Захист курсової роботи відбувається відповідно до графіку, встановленого викладачем, після перевірки роботи.

2 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Вступ

У вступі стисло викладається значення фінансового менеджменту з точки зору прийняття рішень по виробничій діяльності, інвестиціям, фінансуванню. Висвітлюється важливість фінансового менеджменту, як основи досконалого управління підприємством в умовах світового конкурентного оточення.

Визначається мета роботи, предмет і об'єкт дослідження, завдання, які мають бути виконані; зазначаються методи і прийоми, що використовуються в курсовій роботі; встановлюються інформаційні джерела дослідження.

2.1 Визначення темпів стійкого економічного зростання підприємства

Необхідні т еорет ичні відомост і

Стратегія фінансової політики підприємства є ключовим моментом в оцінці припустимих, бажаних чи прогнозованих темпів нарощування його економічного потенціалу.

Будь-яке підприємство, що стійко функціонує протягом визначеного періоду, має цілком сформовані значення фінансово-економічних показників, а також тенденції їхньої зміни. Якщо орієнтуватися на їх поточні значення, тобто не змінювати сформовану структуру активів, джерел засобів, використання прибутку, тоді темп приросту обсягів виробництва є визначеним (з певним ступенем точності) і може бути розрахований за формулою (2.1):

$$q = r*p*RO*FD / (1 - r*p*RO*FD) \qquad (2.1)$$

де q — темп приросту економічного потенціалу (бажаний чи прогнозований);
r — коефіцієнт реінвестування прибутку: $r = PR/PN$;
PR – прибуток, що реінвестований в звітному періоді;
PN – чистий прибуток звітного періоду;
p — коефіцієнт рентабельності продукції: $p=PN/S$;
S – обсяг реалізованої продукції;
RO — ресурсовіддача: $RO=S/A$;
A – майно підприємства (актив балансу);
FD — коефіцієнт фінансової залежності: $FD=A/E$;
E – власний капітал підприємства;
L – залучений капітал підприємства.

Модель (2.1) є жорстко детермінованою факторною моделлю, що встановлює залежність між темпом приросту економічного потенціалу підприємства, що виражається в нарощуванні обсягів виробництва та

основними факторами, що його визначають. Ці фактори дають узагальнену і комплексну характеристику різних сторін фінансово-господарської діяльності підприємства:

- *виробничої* (ресурсовіддача);
- *фінансової* (структура джерел засобів);
- *взаємин власників і управлінського персоналу* (дивідендна політика);
- *положення підприємства на ринку* (рентабельність продукції).

Якщо ж власники і керівництво підприємства мають намір ***нарощувати економічний потенціал більш високими темпами***, вони можуть зробити це за рахунок одного чи декількох факторів:

- *зміни дивідендної політики* (зменшення частки чистого прибутку, що сплачується у вигляді дивідендів);
- *зміни фінансової політики* (підвищення частки залучених коштів в загальній сумі авансованого капіталу);
- *підвищення оборотності активів підприємства* (зростання ресурсовіддачи, зокрема, за рахунок інтенсифікації виробничої діяльності);
- *збільшення рентабельності продукції* за рахунок відносного скорочення витрат виробництва та обігу.

Завдання

Розрахувати темп приросту економічного потенціалу (реалізованої продукції) – q_p на основі основних фінансових показників, що характеризують діяльність підприємства в звітному періоді. Зробити висновки, щодо факторів, які впливають на динаміку розвитку підприємства.

2.2 Прогнозування фінансових потреб при нарощуванні економічного потенціалу підприємства

Необхідні теоретичні відомості

Важливим моментом в управління фінансами підприємства є побудова прогнозної фінансової звітності.

Найбільш загальним показником розміру підприємства є обсяг реалізованої продукції (S). Збільшення обсягів реалізації може свідчити про нарощення виробничої діяльності підприємства. За *умов ефективного використання активів і пасивів підприємства*, що відповідає оптимальному їх розміру і структурі, для розширення обсягів виробництва і реалізації продукції необхідно збільшувати активи підприємства.

Якщо активи оптимальні, то можна припустити, що всі вони будуть змінюватися пропорційно зміні S. Якщо пасиви оптимальні, то пропорційно зміні S будуть змінюватися поточні пасиви підприємства.

Наскільки ефективна операційна, інвестиційна і фінансова діяльність можна оцінити на основі аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства і його фінансової звітності.

Результати аналізу є основою для прогнозування фінансової звітності.

Прогнозування починає ться з форми № 2. Необхідно визначити ***чист ий прибут ок (збит ок)*** з урахуванням:

1) заходів щодо зниження собівартості продукції (закупка більш дешевої сировини, удосконалення технології, зменшення простоїв, підвищення продуктивності праці та ін. (стр.2050 форми №2);
2) динаміки змінних і постійних витрат – постійні, умовно-постійні витрати змінюються непропорційно темпам зростання виручки від реалізації (стр.2050, 2130, 2180 форми №2);
3) маркетингових заходів – витрати на рекламу, збут тощо (стр.2150 форми №2);
4) змін в системі оподаткування (стр.2300 форми №2);
5) заходів щодо зниження інших операційних та фінансових витрат;
6) заходів щодо збільшення доходів від інвестиційної, фінансової діяльності та ін.

Далі визначається *прибут ок, що реінвест уєт ься у виробництв о – RN* (з урахуванням ***змін в дивідендній політ иці***).

Прогнозування балансу починається з прогнозу активів. Як наводилося вище, пропорційно зміні $S = q_{пр}$ будуть змінюватися ті активи, які оптимальні (ефективно використовуються). Активи, яких більше, чи менше в балансі за оптимальне значення слід змінювати таким чином, щоб досягти їх більш ефективного використання, тобто покращити фінансовий стан підприємства. Для цього слід враховувати:

1) рівень завантаження основних засобів (порівняти фактичну і потенційну потужність підприємства);
2) оптимальний рівень запасів (порівняти фактичний і нормативний обсяг виробничих запасів, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів, готової продукції);
3) заходи щодо підвищення оборотності виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції, товарів;
4) заходи щодо прискорення розрахунків з дебіторами;
5) заходи щодо управління грошовими коштами підприємства (досягнення оптимального обсягу грошових коштів);
6) заходи щодо підвищення оборотності активів;
7) заходи щодо покрашення структури активів та ін.

Після цього визначається *сума всіх акт ивів*.

Потім прогнозується *пасив* балансу. Пропорційно зміні S змінюється поточна заборгованість, якщо структура пасиву оптимальна і розрахунки з

кредиторами проводяться в зазначений термін. В іншому випадку поточну заборгованість прогнозують з урахуванням:

1) змін у фінансовій політиці підприємства;
2) заходів щодо підвищення ліквідності та фінансової стійкості підприємства;
3) заходів щодо прискорення розрахунків з кредиторами;
4) заходів щодо зменшення фінансового циклу підприємства;
5) покрашення структури пасиву балансу та ін.

Після цього розраховується *сума пасивів* і порівнюється з сумою *прогнозних актів*.

Якщо сума прогнозного активу більше за суму прогнозного пасиву ($A_{пр} - П_{пр} = EFN$), то підприємству для нарощування економічного потенціалу необхідно залучити додаткові джерела фінансування.

Завдання

Здійснити прогнозування фінансової звітності *(форми №2 і форми №1).* Визначити суму додаткових фінансових потреб підприємства *(EFN)* за умов нарощування економічного потенціалу (чистого доходу від реалізації).

2.3 Аналіз беззбитковості та ризику діяльності підприємства

2.3.1 Визначення критичного обсягу продажу

Необхідні теоретичні відомості

Для визначення критичного обсягу продажу необхідно оцінити змінні і постійні витрати підприємства.

Точка беззбитковості розраховується за формулами (2.2, 2.3):

$$BEP = FC / (P - AVC) \qquad (2.2)$$

де *BEP* –точка беззбитковості (одиниць продукції),
FC – постійні витрати підприємства,
P – ціна одиниці продукції,
AVC – змінні витрати на одиницю продукції,
$P - AVC = CM^1$ – вкладений дохід на одиницю продукції.

$$BEP = FC / ПВ_{см} \qquad (2.3)$$

де *BEP* – точка беззбитковості (тис. грн.),
$ПВ_{см}$ – питома вага вкладеного доходу $(ПВ_{см} = CM^1 / P)$

2.3.2 Оцінка запасу фінансової міцності

Необхідні теоретичні відомості

Запас фінансової міцності можна визначити за формулами (2.4, 2.5):

$$З_{фм} = S - BEP \quad (2.4)$$

де $З_{фм}$ – запас фінансової міцності, тис. грн.

$$З_{фм} = (S - BEP) * 100\% / S \quad (2.5)$$

де $З_{фм}$ – запас фінансової міцності, (%)

Результати розрахунків занести до таблиці 2.1. Прогнозні показники визначати для прогнозованого темпу зростання економічного потенціалу.

Таблиця 2.1 – Визначення критичного обсягу продажу

Показники	Базовий період	Питома вага, %	Прогнозний період	Питома вага, %	Темп зростання, %
Аналіз беззбитковості					
Ціна одиниці продукції		100		100	
Змінні витрати на одиницю продукції					
Вкладений дохід					
Критичний обсяг продажу:					
одиниць продукції					
тис. грн.					
Оцінка прибутку					
Обсяг продажу, од.		–		–	
Виручка від реалізації		100		100	
Змінні витрати					
Постійні витрати					
Прибуток					
Запас фінансової міцності:					
тис. грн.					
%					

2.3.3 Оцінка ризику та доцільності зміни структури капіталу

Необхідні теоретичні відомості

Діяльність будь-якого підприємства пов’язана з ризиком, як виробничим, так і фінансовим.

Виробничий ризик залежить від галузевих особливостей бізнесу, тобто відбивається в структурі активів підприємства.

Фінансовий ризик пов’язаний із структурою пасивів підприємства.

Для оцінки ризику визначається *рівень левериджу* – взаємозв'язок прибутку і вартісної оцінки витрат активів чи пасивів, які було здійснено для отримання цього прибутку.

Рівень фінансового левериджу зростає при збільшенні частки залученого капіталу і при цьому зростає розмах варіації рентабельності власного капіталу. Якщо ефект фінансового левериджу позитивний, то збільшення частки залученого капіталу призводить до збільшення рентабельності власного капіталу.

Структура капіталу впливає на ступінь фінансового ризику, тому керівництво підприємства досліджує доцільність її зміни, визначає і регулює рівень фінансового левериджу, з'ясовує на скільки відсотків зміниться рентабельність власного капіталу при зміні прибутку до сплати відсотків і податків на 1% при різних обсягах залученого капіталу. Графічно взаємодія структури капіталу, фінансового левериджу та рентабельності власного капіталу зображена на рисунку 2.1

$$FL = t_{ROE} / t_{P_{IT}} \tag{2.6}$$

де t_{ROE} – темп зміни рентабельності власного капіталу;

$t_{P_{IT}}$ – темп зміни прибутку до сплати відсотків та податків,

($P_{IT} = Ф_{2290} + Ф_{2250}$)

$$OL = CM / P_{IT} \tag{2.7}$$

де OL – рівень операційного левериджу;

CM – вкладений дохід на весь обсяг реалізації.

$$TL = FL * OL \tag{2.8}$$

де TL – рівень загального левериджу.

Таблиця 2.2 – Дослідження рентабельності власного капіталу в залежності від структури джерел коштів

№	Показники	Питома вага залученого капіталу, %								
1	Капітал всього(К), в тому складі:									
2	– власний (Е)									
3	– залучений (L)									
4	Прибуток до сплати відсотків та податків (P_{IT})									
5	Сплачені відсотки (І)									
6	Прибуток до оподаткування									
7	Податок на прибуток									
8	Чистий прибуток									
9	Рентабельність власного капіталу (ROE)									

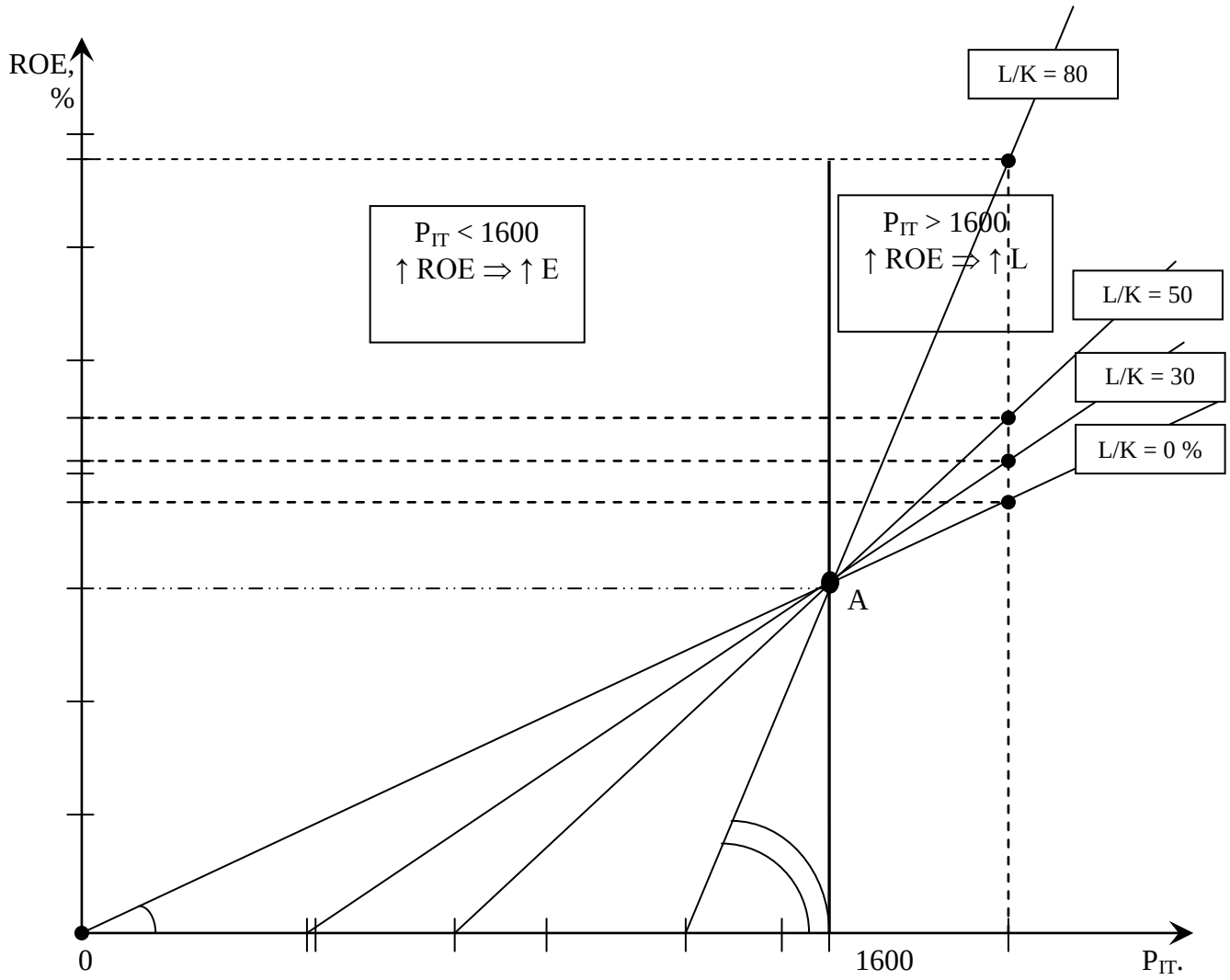

Рисунок 2.1 —Залежність рентабельності власного капіталу від структури

2.3.4. Розрахунок операційного та фінансового циклу

Необхідні теоретичні відомості

Операційний цикл характеризує час, протягом якого грошові кошти перебувають в формі запасів і дебіторської заборгованості.

Фінансовий цикл, або цикл обертання грошових коштів (готівки), це час, протягом якого грошові кошти відволікаються з обігу.

$$ФЦ = ОЦ - \boldsymbol{T_{об}^{кз}} \quad (2.9)$$

де $ОЦ$ – тривалість операційного циклу,

$\boldsymbol{T_{об}^{кз}}$ – тривалість обігу кредиторської заборгованості.

$$\boldsymbol{T_{об}^{кз}} = 365 / K_{об}^{КЗ} \quad (2.10)$$

де $K_{об}^{КЗ}$ – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості

$$K_{об}^{КЗ} = \frac{собівартість\ реалізованої\ продукції}{середньорічна\ вартість\ кредиторської\ заборгованості} \quad (2.11)$$

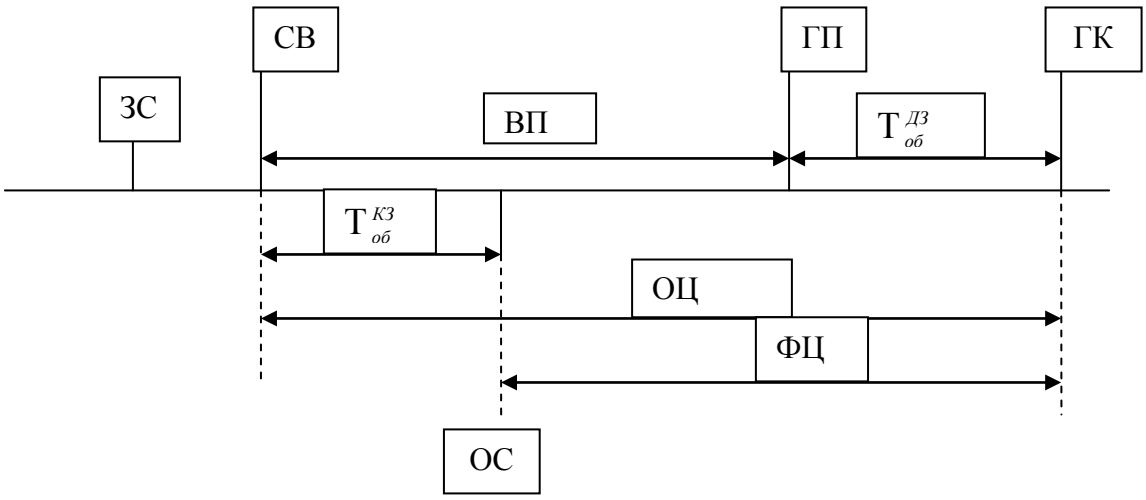

Рисунок 2.2 – Етапи обігу грошових коштів

$$ОЦ = \boldsymbol{Т^{з}_{об}} + \boldsymbol{Т^{дз}_{об}} \quad (2.12)$$

де $\boldsymbol{Т^{з}_{об}}$ – тривалість обігу виробничих запасів,

$\boldsymbol{Т^{дз}_{об}}$ – тривалість обігу дебіторської заборгованості.

$$Т^{з}_{об} = 365 / К^{з}_{об} \quad (2.13)$$

де $К^{з}_{об}$ - коефіцієнт оборотності запасів

$$К^{З}_{об} = \frac{собівартість\ реалізованої\ продукції}{середньорічна\ вартість\ запасів} \quad (2.14)$$

$$\boldsymbol{Т^{дз}_{об}} = 365 / К^{дз}_{об} \quad (2.15)$$

де $К^{дз}_{об}$ - коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості

$$К^{ДЗ}_{об} = \frac{виручка\ від\ реалізації}{середньорічна\ вартість\ дебіторської\ заборгованості} \quad (2.16)$$

Завдання

Визначити критичний обсяг продажу, запас фінансової міцності, оцінити ризик та доцільну структуру капіталу, розрахувати операційний та фінансовий цикли. Зробити висновки та пропозиції щодо врахування ризику при розширенні обсягів діяльності підприємства.

2.4 Визначення та обґрунтування додаткових джерел фінансування для розширення діяльності підприємства

Необхідні теоретичні відомості

Будь-яке підприємство фінансує свою діяльність з різноманітних джерел. Основними джерелами фінансування є :

1) довгострокові джерела:

- звичайні акції;
- привілейовані акції;
- нерозподілений прибуток;
- довгостроковий кредит;
- облігаційна позика;

2) короткострокові джерела:

- короткостроковий кредит;
- кредиторська заборгованість.

За користування авансованими в діяльність підприємства фінансовими ресурсами воно сплачує відсотки, дивіденди, винагороди та ін., тобто несе обґрунтовані витрати на підтримку свого економічного потенціалу. Кожне джерело коштів має свою вартість. Показник, що характеризує відносний рівень загальної суми витрат за користування джерелами коштів відображає вартість авансованого капіталу і розраховується за формулою:

$$WACC = C_E d_E + C_L d_L (1 - T) \qquad (2.17)$$

де $C_{E,L}$ – вартість власного (залученого) джерела капіталу;

$d_{E,L}$ – частка власного (залученого) джерела капіталу у загальній сумі капіталу ($L+E$), тобто $d_E = E/(L+E)$, $d_L = L/(L+E)$;

T – ставка податку на прибуток;

L – сума залученого капіталу;

E – сума власного капіталу.

Цей показник відображає мінімум повернення на вкладений в діяльність підприємства капітал, тобто рівень рентабельності будь-яких рішень інвестиційного характеру повинен бути не нижче показника WACC при сформованій на підприємстві структурі джерел коштів, вимогах інвесторів і кредиторів, дивідендній політиці.

В політиці фінансування слід враховувати ефект фінансового левериджу:

$$P_{FL} = (P_k - i)(1-T)\, L / E \qquad (2.18)$$

де P_{FL} – ефект фінансового левериджу;

P_k – рентабельність капіталу підприємства ($P_k = P_{IT} / (L+E)$);

P_{IT} – прибуток до сплати податків та відсотків;

i – відсоткова ставка по кредитах і позиках;

T – ставка податку на прибуток;
L – сума залучених коштів підприємства;
E – сума власних коштів підприємства.

При визначенні додаткових джерел фінансування підприємства слід враховувати заходи, щодо:

1) підвищення ефективності фінансової політики підприємства;
2) підвищення ефективності використання активів підприємства;
3) оптимізації структури капіталу, тобто мінімізації WACC і максимізації ринкової вартості підприємства;
4) покращення положення підприємства на ринку;
5) оптимізації дивідендної та реінвестиційної політики та ін.

Таблиця 2.3 – Варіанти фінансування діяльності підприємства за умов нарощування його економічного потенціалу

Показники	Прогнозний період	**Варіант 1**			**Варіант 2**			**Варіант 3**		
		Сума, тис. грн.	Вартість, %	Питома вага, %	Сума, тис. грн..	Вартість, %	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Вартість, %	Питома вага, %
Необхідні додаткові джерела фінансування (EFN)										
Всього джерел фінансування										
Власний капітал										
Довгострокові зобов’язання і забезпечення										
Короткостроковий кредит										
Короткострокова заборгованість			–			–			–	
WACC, %										
Коефіцієнт поточної ліквідності										
Коефіцієнт маневреності власних коштів										
Ефект фінансового левериджу										

Завдання

Запропонувати три варіанти фінансування активів підприємства при нарощуванні його економічного потенціалу. Обґрунтувати обраний варіант фінансування.

2.5 Оцінка ефективності політики фінансування

Необхідні теоретичні відомості

На основі проведеного прогнозу розширення діяльності підприємства дати оцінку *обраної політики фінансування*, яка повинна бути спрямована на покрашення фінансово-економічних показників підприємства в перспективі. Результати оцінки звести в таблицю 2.4.

Таблиця 2.4 – Прогнозні фінансово-економічні показники діяльності підприємства

Показники	Звітний період	Прогнозний період
Чиста виручка від реалізації (S)		
Чистий прибуток (PN)		
Чиста рентабельність реалізованої продукції (R_N)		
Рентабельність активів (ROA)		
Рентабельність власного капіталу (ROE)		
Середньозважена вартість капіталу (WACC)		
Точка беззбитковості (BEP)		
Запас фінансової міцності ($З_{фм}$)		
Рівень фінансового левериджу (FL)		
Рівень операційного левериджу (OL)		
Рівень загального левериджу (TL)		
Вкладений дохід (CM)		
Тривалість операційного циклу (ОЦ)		
Тривалість фінансового циклу (ФЦ)		

ВИСНОВКИ

Після проведення розрахунків за визначеними напрямками, робиться висновок щодо можливостей збільшення економічного потенціалу підприємства прогнозними темпами за умов впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на діяльність підприємства. Надаються пропозиції щодо подальшого покращення фінансово-економічного положення підприємства в перспективі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Артеменко В.Г., Беллендир М.В. Финансовый анализ: Учебное пособие. - М.: Издательство "ДИС", НГАЭиУ, 1997. -128 с.
2. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталам.– М.: Финансы и статистика, 1993.
3. Бланк Й. А. Основы финансового менеджмента: В 2 т. — К.: Ника-Центр; Зльга, 1999. — Т. 1. — С. 74—99; Т. 2. — С. 476.
4. Брігхем Є. Г. Основи фінансового менеджменту. — К.: Молодь 1997, 1000 с.
5. Бригхем Ю., Гапенски Л. Финансовый менеджмент. Полный курс. В 2-х т.:Пер. с англ.\Под ред.В.В.Ковалева.-СПб: Экономическая школа, 2005. - 1166 с.
6. Быкова Е.В., Стоянова Е.С. Финансовое искусство коммерции. - М.: Перспектива, 1995. -154 с.
7. Ван Хорн Дж. Основы управления финансами. - М.: Финансы и статистика,1996. - 235 с.
8. Ващенко Т.П. Математика финансового менеджмента. –М.: Перспектива, 1996.
9. Жуков Е.Ф. Ценные бумаги и фондовые рынки: Учеб. пособие для вузов. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. – 224с.
10. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. -М.: Финансы и статистика, 1995. - 432с.:ил.
11. Ковальчук Т., Коваль М. Ліквідність комерційних банків: Навч. пос.– К.: Знання, 1996. – 120с.
12. Комаринський Я., Яремчук І. Фінансово-інвестиційний аналіз: Навч. посібник. -К.: Агентство "Книга Памяті України", 1996. - 304с.
13. Кост на Н.И., Алексеева А.А., Василик О.Д. Фінанси: система моделей і прогнозів: Навчальний посібник. -К.: Четверта хвиля, 1998. - 304 с.
14. Лимитовский М.А. Основы оценки инвестиционных и финансовых решений: - М.: ООО Издательско-Консалтинговая Компания "ДеКА", 1998. - 232 с.
15. Проектний аналіз \ Під ред. Москвін С.О. -Кив: ТОВ "Видавництво Лібра", 1998. -368 с.
16. Стоун Д., Хитчинг К. Бухгалтерский отчет и финансовый анализ: Подготовительный курс. - М.: Сирин, 1998. - 304 с.
17. Финансовый менеджмент: Практ. пособие / Под рук. Е. Стояновой.–М.: Перспектива, 1996.
18. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / За заг. ред. І.О. Школьник, В.М. Кремень - К.: КНЕУ, 2005.- 535с.
19. Фінансовий менеджмент: підручник /Кер. кол. авт. і наук. ред. А.М.Поддєрьогін.- К.: Центр учбової літератури, 2015.- 488 с.
20. Хелферт Э. Техника финансового анализа\ Пер. с англ. под ред. Л.П.Белых. - м.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. - 663 с.